

Юрій ВИННИЧУК

ЛЕГЕНДИ ПРО О.Є. КОРНІЙЧУКА*

РОЗДВОЄННЯ

Народний поет-гуцул Степан Пушик їв помаранчу на вулиці Скліфосовського, а шкуринки кидав через плече. Цією ж вулицею прогулювався Олександр Євдокимович Корнійчук (ОЄК). Він послизнувся на шкуринці й попав під трамвай. Розрізало його навпіл.

В морзі з'ясували, що це великий драматург, і кинулися шукати професора Одуяського, який з окремих частин тіла міг виростити цілу людину. Професор поклав одну половину великого драматурга в одну ванну, а другу половину — в іншу ванну. А потім чимось там посипав, чимось полив, щось пошпептав, поплював, крекнув, хрякнув, хрюкнув, і до вечора з ванн вилізло аж два ОЄКи.

Словом, скандал. Що з ними робити? Приїхали відповідальні товариші.

— Що таке? — кричить один ОЄК. — Як посміли? Я не хочу роздвоюватися!

— Тоді, — каже другий, — нехай і дружину мою, товаришу Ванду Львівну Василевську (ВЛВ), роздвоять, а то, що ж получається? Розпуста, товариші, получається! Як у пісні „А ми удвох в одне дівча закохані...“ А цього нам ніяк не можна, бо ж ми світочі і класики. З нас піонери примір беруть.

— Да-а, — згодилися відповідальні товариші. — Двох Корнійчуків буде забагато. А що як одному з вас прізвище змінити?

— А кому саме? — стривожилися обидва ОЄКи.

— А ви самі вирішіть.

Що тут почалося! Обидва драматурги зчинили бійку. Один схопив табуретку, а другий витяг з ванни мокрого трупа, і почали гамселитися. Цей лупить табуреткою, а той — мокрим трупом.

А труп цей був колись директором плодоовочевої бази, товаришем Зільбершнапсом. І якраз саме родичі в морг приперлися його забирати. І що ж вони бачать? Вони бачать, як визначний драматург схопив за ногу мокрого трупа їхнього дорогого татуся і махає ним, аж вітер гуляє.

— Каравул! — закричали вони і знепритомніли.

А тут вбігли санітари:

— Ура! Свіжі трупи!

Вони їх хуленько пороздягали і шпурнули у ванни з фурациліном, а самі сіли збоку і давай вболівати за бійкою.

Відповідальні товариші порадилися і вирішили припинити це неподобство. Вони розтягли розлучених драматургів і оголосили, що справжнім ОЄКом вважають того, що боронився мокрим трупом.

— Так міг вчинити лише великий драматург. А товариш з табуреткою дістане зараз інше прізвище. Ну яке, наприклад... м-м-м... Ну хоча б Рибак, га? Рибак! Як вам? Правда, харашо? Рибак Натан Самуїлович! Так і запишемо. І щоб більше ніколи себе ОЄКом не називав! Ясно?... А то будуть неприємності. — І додали: — Про всяк випадок, щоб замести сліди, драмів не пишть, а пишть ліпше романи.

Проте юрба не зрозуміла, про що йдеться, і почала кидатися гнилими помідорами, не впізнавши улюбленця уряду. Коли помідори скінчилися, в рух пішли камінці. Один з них роздробив класикові нижню щелепу, а другий вибив око. Його забрала швидка допомога і завезла в лікарню. Там йому вставили щелепу письменника Збанацького, який після того став сильно шепелявити. А от з оком просто біда — нема донора.

Зібрали пленум Спілки письменників. Слово взяв тов. Рибак:

— Товариші письменники! Мушу вам сповістити дуже сумну новину. Наш дорогий товариш, видатний... ні — великий український радянський драматург втратив ліве око в боротьбі з реакці-

З цими словами тов. Ве Вихрущ вихопив з кишені авторучку і всадив її в око тов. Ге Петрука-Попика. Але, не маючи в пересадці очей жодного досвіду, тов. Ве Вихрущ допустився промаху і патріотично настроєне око витекло тов. Ге Петруку-Попику на штани.

Слово взяв тов. Ге Біба:

— Товариші! Я розумію усю серйозність моменту, усю його відповідальність. Я пропоную на донора нашого, можна сказати, улюбленого поета, нашого сталевара і вогняра, тов. Пе Ребра.. Петю я знаю давно! Ще з малих літ він мріяв принести в жертву своє життя заради Батьківщини. Ще тоді він запитував мене: „А порадьте, — каже, було, Петя, — куди б мені жертву, так би мовити, зложити? На який, так скасть, олар?..“ Да-а, як зараз пам'ятаю. Дак ото, Петю, настала оця історична мина. Встань, Петю, хай усі глянуть на твоє око. Ти це заслужив.

Тов. Пе Біба змахнув сльозу і сів, а тов. Пе Ребро, гірко ридуючи, заголосив:

— Ой, товариші мої вірні, товаришочки мої любі! Ой що ж я тепера робитиму?!

— А що ж таке? — здивувався тов. Пе Біба. — Хіба я щось не так сказав?

— Та ні, так... Але, поміаєте, з лівим оком у мене біда. Праве якраз таке, що хоч самому товаришу лічно Леоніду Іллічу Брежневу віддай, а от ліве — те вже якесь не таке. Неправильне воно в мене. Лівить воно трохи, праве править, а ліве, пахло, лівить. Я вже його і так, і сяк, а воно, зараза, поміаєте, той... І вже, було, як читаю класиків марксизму, то тільки лівим оком. Або передовиці в газетах, або промови товариша Леоніда Ілліча. Праве заплющу, а лівим читаю. Щоб виправить його. А воно ні. Не випрямляється. Твердо стоїть на своїх, так скасть, лівих позиціях... Усю іншу літературу я читаю правим оком. Навіть ось працю тов. Дзюби прочитав правим оком і знаєте — нічого. Стийке око. Жодна пропаганда йому не страшна. А ось ліве лівить.

Письменники загудили від такого саморозкаювання. Дехто подумав, чи не пора вже зачинити для тов. Ребра усі видавництва.

— У мене і з вухами те саме, — не вгавав Петя. — Правим я навіть „Голос Америки“ слухаю — і нічого, як об стіну горохом. А от лівим боюсь. Телевізор, буває, включу і, як тільки подивлюся лівим оком та послухаю лівим вухом, всьо — хоч зараз мене на Соловки відправляй. Нічому не вірю. А повернусь правим боком — усе як рукою зняло. Хоч кілок на голові теши, хоч на амбразуру кидай... Да-а... Отака в мене біда. Якби тов. ОЄКу треба було праве око, я хоч зараз готовий виколупати. А от ліве небезпечно. Як залівить у нас тов. ОЄК, то що ж тоді буде? Що він тоді напише?

— Правда, — згодився тов. Ве Козаченко. — Знову якогось „Мину Мазайла“?

— До цього нам ніяк допустити не можна! — озвався тов. Ю Бедзик.

— А, зрештою, я й правого ока віддати не можу. Ви ж подумайте, що зі мною станеться! Я тоді пропаду! Я ж одразу дисидентом стану. Дзюбі передачі носити-

му! Не карайте мене так жорстоко!

Зажурився секретаріат. Тов. Ме Олійник взагалі за голову схопився. А тут з лікарні телефонують: давай, мовляв, скоріше, а то пізно буде пересадку робити.

Нарешті встає в задніх рядах поет Ве Коротич: — Шановні товариші! А візьміть моє око! Я для тов. ОЄКа й життя не пожалію. Візьміть! А я про це й поему напишу, а то вже нема про що писати. А тут же тема така благодатна! Як копнуть — до самого смертного кінця вистачить.

Задумався секретаріат. Ве Коротич, поет, звичайно, правильний, з гострим оком, але трохи бунтує. Ось навіть тов. Ме Дубина слушно вказав у „Літературній Україні“ про його хитання. Але більше нікто добровільно не згоджувався, а з лікарні кваплять. Ну, гаразд, нехай Ве Коротич.

Так от і пересадили око Ве Коротича ОЄКові, а Ве Коротичу скляне вставили. Ве Коротич, позбувшись лівого ока, відразу перестав бунтувати, кинувся в публіцистику, узяв премію і поліз по драбини.

А от із тов. ОЄК діло пішло негаразд. Правим оком він жодних змін не помічав, а от лівим, лівим дуже навіть помічав. Так і тягло його збунтуватися. Прийде, бувало, додому і кричить до жінки:

— Що ж це таке?! Кругом засті! Кругом корупція! Хабарницьо! Брехня! А наркоманія?! А проституція? А мафія? Всі крадуть, беруть, гребуть! Українські школи закриваються! Тиражі падають, врожаї падають, ціни піднімаються! Телевізор бреше, радіо бреше, газети брешуть. Землетруси без жертв, аварії без жертв, а цвинтарі чомусь переповнені. Масла нема, ковбаси нема, ікра на експорт. Чортзна-що!

І так він розхвилювався, так розхвилювався, що кинув писати і запис. Та так, бідолаха, до самої смерті й пиячив безпросвітно, зітхаючи: „Ото яку мені свиню тов. Рибак підсунув! Були б пересадили мені око якого-небудь Рябокляча, і горя б не знав. А так пропав я ні за цапову душу...“

А то, було, вранці встане з похмілля, вип'є огіркового розсолу та й так сумно-сумно:

— От засада! Як встану вранці — так мене й тягне в еміграцію. На дачу до Солженіцина. Поливали б ми обоє троянди і сперечалися про долю Росії. Да-а, підсунули мені свиню...

І налле він стаканчик, хряпне, закусить торішнім салом і знову кімарити ляже.

Отаке з чоловіком приключилося. А який же класик був! Железний!

1983

НАВІКИ РАЗОМ

Якось до ОЄКа прийшов НСР і приніс у двох валізах рукопис „Переяславської Ради“.

І що ви думаєте? Вони замкнулися в спальні і сиділи там півроку, доки НСР не прочитав увесь свій романіще разом з чернетками, варіантами, поправками і зносками. Півроку нещасна ВЛВ носила їм їсти, а що двері були замкнені, то галушки пропихала паличкою в шпарку. Туди ж лила й зупу. ОЄК став на коліна і злизував, а НСР читав, а потім НСР злизував, а ОЄК читав.

Коли нарешті скінчили читати, НСР скромно запитав:

— Ну, то які ж будуть ваші зауваження, ОЄ?

ОЄК наморщив розумне чоло і за півгодини відповів:

— Прекрасно... особливо образ тов. Хмельницького просто незабутній. Як живий стоїть перед очима... А ось тов. Кривоніс трохи недороблений. Адже він у нас викликає не тільки симпатію, але й антипатію, як виразник стихійності мас. Це справжній попередник Махна. А з Махном у нас свої порахунки. Тому тов. Кривоніса доробить, обробить і переробить, щоб він теж був як живий... Ну а сама Рада описана у вас із глибоко партійних позицій. Як же вона нагадає мені наш останній пленум Спілки письменників! Усі виступаючі чудово підготувалися. Особливо тов. Бутурлін, який закликав: „Більше творів правдивих!“ А тов. Кацнельсон вигукнув: „Навіки разом!“ На що тов. Хмельницький широ заплакав і заволав: „Дайош образ Павки Корчагіна!“ І тільки Іван Богун, як це ви дуже тонко підмітили, не склав присяги, не підтримав резолюції пленуму. Як опортуніст, він заслужив гідної відсічі через відсічення... е-е... м-м-м... не важно якої кінцівки... Але ми гуманні! Ми його за це діло виключимо зі Спілки письменників, вилучимо його книги з бібліотек і викреслимо це ім'я зі списків лауреатів премії тов. Кагановича.

ОКОЗАМИЛЮВАННЯ

Якось ОЄК виліз на стовп на Хрещатику і почав виголошувати промову. Зібралось море народу. Прийшли відповідальні товариші і прислухалися, що глаголить великий чоловік. виявилось, що ОЄК читає монолог Галушки з п'єси „Часник“, чи то пак монолог Часника з п'єси „Галушка“. Інші дослідники твердять, що то був монолог з п'єси „Платон крекче“. Відповідальні товариші заспокоїлися і відійшли.

Самі розумієте, що драматург, та ще й радянський, без одного ока — це вже не драматург. До того ж він їздить часто за кордон і представляє там нас із вами. Як же він буде нас представляти з одним оком?.. Так от, товариші, секретаріат порадився і постановив: для трансплантації лівого ока вибрати на донора когось із передових членів Спілки. Бо ж подумайте: драматургів у нас обмаль, їх треба берегти. А поетів так багато, що їх пора знову відстрілювати (бурхливі оплески). Та й, щиро кажучи, навіщо поетові два ока? Гомер, як відомо, взагалі був сліпий. А згадаймо наших кобзарів, які так гостро бачили наше з вами світле майбуття, знаходячись у суцільній темряві. В народі кажуть: де темно, там приємно (бурхливі оплески). Сліпих поетів історія знає, а от сліпих чи однооких драматургів — ні. А тому цього ми ніяк допустити не можемо. Отже, товариші, висовуйте кандидатів на донорів. Це повинні бути відповідальні товариші, справжні громадяни і обов'язково, товариші, я на цьому просто наголошую: віддані представники соцреалізму! Жодних модерністів, авангардистів, чорних гумористів проसимо не висовувати. Хоча, здається, у нас таких і нема в Спілці.

Запанувала тривожна мовчанка. Письменники вовтузилися на місці й ховали очі. Нарешті встав з місця відповідальний письменник-кагебіст Ве Виноградський:

— Дорогі товариші! Я тут прикинув і вирішив, що найкращим кандидатом на донора має бути тов. Де Онкович, який завідує відділом поезії журналу „Всесвіт“. Це справжній громадянин, поет-реаліст, оспівувач прекрасного. Тільки його око заслуговує на таку честь.

Тов. Де Онкович, як теє зачув, зірвався з місця і, судорожно ковтаючи повітря, залопотів:

— Товариші! Ви нічого про мене не знаєте! Ви до мене виявили таку довіру, а я падлець і нігодій. Я, чесно це визнаю, працюючи в редакції... е-е... цього, як його... е-е... ну, журнальчик такий... оце... як же його... репилька... усе на Заході спецілізується... ну, та не важно. А важно те, що я, постійно читаючи буржуйську поезію, і сам дещо місяцями обуржуєся. На щастя, я не володію мовами і читаю все це в перекладах, а то б... Я й так уже в голубий період творчості став схилитися більше до цього, як його, ну... сюр... сюр... сюр... Ну, не важно... Коротше, моє око ніяк, ну, ніяк..

Тут підвівся начальник і поет Ве Вихрущ:

— Ми, славні посланці славного Поділля, вітаючи славних побратимів золотого пера, пропонуємо свою кандидатуру. Є у нас скромний, але дуже талановитий, ніжно-солодкий, щемно-ліричний поет Ге Петрук-Попик, автор цілого ряду здобутків. Я і мої товариші вважатимем за честь піднести в дар столиці його ліве око!

*Усі імена та прізвища не мають нічого спільного з реальними особами.